

aan het recht, want deze rechtsorde keert zich mechanisch tegen het zelfzuchtige, onzedelijke individuele wilshandelen. Onverbiddelijk en met de ijzeren noodwendigheid, met welke in de zinnelijke natuur op de oorzaak de werking volgt, moet in deze tweede natuur op het ingrijpen in de vreemde vrijheid de oogenblikkelijke tegenspraak tegen de op eigen nut gerichte natuurdrijf volgen.¹⁷⁾

Zedelijkheid en recht worden alzoo door Schelling nog scherper gescheiden dan door Kant.

De psychische causaliteit van het zedelijke en de mechanische van het rechtelijke laten zelfs niet toe de twee begrippen te subsumeeren onder dat van het zedelijke in zijn nevenstelling met het natuurlijke. Nadrukkelijk zegt Schelling dan ook : die Rechtslehre ist kein Theil der Moral.

Anders dan bij hem is echter de verhouding bij Hegel.¹⁸⁾

De wereldgrond, die, evenals bij Heraklitus, een altijd worden is, maar hier van het zuivere, onpersoonlijke denken, staat in zijn zelfontwikkeling, als objectieve geest met den subjectieven geest, als eindige tegenover den absoluten geest. Op dit moment zijner ontwikkeling in de menschelijke individuen en gemeenschappen tot eindigen geest, is hij de tot vrijheid gekomen wil of de eenheid van denken en handelen. Ook hier doorloopt de ontwikkeling dan drie stadiën en deze zijn : het recht in enger zin, de moraliteit en de zedelijkheid.

In het recht in enger zin, het formeele recht, is die vrijheid nog slechts naar buiten verwerkelijkt wil, de vrijheid van persoon tot persoon.

In de moraliteit verwerkelijkt de vrijheid zich naar